

Чернігівська обласна універсальна наукова бібліотека
ім. В. Г. Короленка

Проектна діяльність бібліотек Чернігівщини

Методичний poradник бібліотекаря

Вип. 6

Чернігів
2020

ПЕРЕДМОВА

Проектна діяльність бібліотек – це чудова нагода підняти імідж як бібліотечного закладу, так і працівників книгозбірень в очах громади, колег, центральної влади; можливість задовольнити потреби користувачів, розширити коло партнерів бібліотеки.

З кожним роком все більше бібліотек на теренах України долучаються до проектної діяльності. Це можуть бути власне бібліотечні, всеукраїнські проекти чи проекти, що реалізуються у співпраці з іноземними компаніями. Не є виключенням і бібліотеки Чернігівщини.

У шостому випуску методичного poradnika бібліотекаря «Проектна діяльність бібліотек Чернігівщини» висвітлено участь бібліотек області в проектах у 2018–2019 роках.

Структурно poradnik складається з п'яти розділів: «Український культурний фонд», «Бюджет участі», «Розробка курсу на зміцнення місцевого самоврядування в Україні (ПУЛЬС)», «Інші проекти» та «Власне бібліотечні проекти».

Аналізуючи проектну діяльність бібліотек Чернігівської області можна виділити проекти, спрямовані на: популяризацію творчого доробку сучасних письменників-земляків та письменників-класиків; артмистецтва; туризму краю; бібліотеки та читання; проведення дозвілля тощо.

Головна мета poradnika – продемонструвати здобутки бібліотек області, які активно беруть участь у різноманітних проектах, та заохотити до роботи з проектами ті бібліотеки, які з якихось причин не переорієнтувалися відповідно до вимог часу.

Проектна діяльність – це чудова нагода для бібліотек продемонструвати свою потрібність місцевій владі, готовність працювати на благо громади.

УКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ ФОНД

Український культурний фонд – державна установа, створена у 2017 році, на підставі відповідного Закону України, з метою сприяння розвитку національної культури та мистецтва в державі, забезпечення сприятливих умов для розвитку інтелектуального та духовного потенціалу особистості і суспільства, широкого доступу громадян до національного культурного надбання, підтримки культурного розмаїття та інтеграції української культури у світовий культурний простір. Підтримка проєктів УКФ здійснюється на конкурсних засадах

У 2018/2019 роках Чернігівська ОУНБ ім. В. Г. Короленка, обласна бібліотека для юнацтва, Менська центральна районна бібліотека та Чернігівська міська бібліотека ім. М. М. Коцюбинського за підтримки УКФ реалізували свої проєкти: «Мандрівний поетичний бібліопростір А+», Library Art Center, «Пошук скарбу Гната Сахновського» та «Літературна школа “Цвіт папороті”».

Проєкт «Мандрівний поетичний бібліопростір А+» виник із клубу «Поетичний бібліопростір А+», що функціонує на базі КЗ «Чернігівська обласна універсальна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка» з листопада 2017 року.

Мета проєкту – сприяння популяризації творчості українськомовних поетів Сіверського краю задля розкриття й розвитку їхнього творчого потенціалу шляхом розширення аудиторії та налагодження партнерських контактів, а також організація культурного дозвілля місцевої громади. З’явився проєкт як відгук на те, що місцеві автори часто невідомі навіть за межами свого населеного пункту, не мають майданчиків для реалізації свого творчого потенціалу.

Програма «Навчання. Обміни. Резиденції. Дебюти.» (скорочено: Н.О.Р.Д.) спрямована на сприяння обміну знаннями, досвідом та ідеями в галузі культури та мистецтв, а також на відкриття нових мистецьких практик та імен

Реалізувався проєкт з 10 червня по 16 вересня 2019 року за підтримки Українського культурного фонду в рамках програми «НОРД: навчання, обміни, резиденції, дебюти».

У процесі реалізації проєкту 12 чернігівських поетів (Л. Душак, А. Дмитрук, С. Камишна, Л. Лихова, О. Маслов, Н. Коса, С. Сусленко, О. Мамчич, В. Горлова, І. Кулаковська, В. Козлова, Л. Ткач) мали змогу поділитися своєю творчістю в чотирьох населених пунктах Чернігівщини: у Ніжині, Прилуках, Новгороді-Сіверському та Куликівці. Кожна зустріч мала окрему тему.

Модератор поетичних читань – Наталія Утиро, бібліотекар відділу документів із гуманітарних наук Чернігівської ОУНБ ім. В. Г. Короленка.

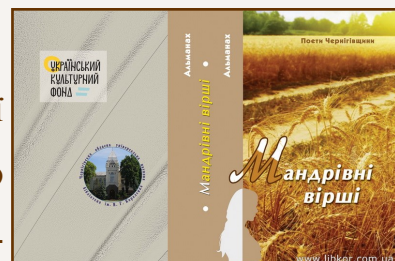
Перше поетичне читання відбулося 22 червня у Ніжинській центральній міській бібліотеці ім. М. В. Гоголя на тему «Краса – це вічність, що триває мить».

Друге – 29 червня в Прилуцькій міській бібліотеці ім. Любові Забашти на тему «Чарівна поезія природи».

Третє – 13 липня у Новгород-Сіверській ЦРБ на тему «Для когось я весь світ, для когось – ти».

Четверте – 27 липня в Публічній бібліотеці Куликівської селищної ради на тему «Поезія в променях сонця». Поезію Куликівщини достойно представили учасники літературно-мистецької світлиці «Стежина»: О. Атрощенко, Н. Коновалова, В. Снегін, С. Горбенко, К. Охрімчук, М. Богомаз, Л. Ковальчук.

17 серпня у стінах Чернігівської ОУНБ ім. В. Г. Короленка відбулися фінальні поетичні читання «Мандрівні вірші». Підсумком проєкту стала збірка поезій «Мандрівні вірші», в якій надруковані поезії учасників читань.

20 вересня 2018 року за підтримки Українського культурного фонду відбулося відкриття мистецької платформи для креативних ініціатив – *Library Art Center* (Бібліотечний Арт Центр).

Центр створений на базі Чернігівської обласної бібліотеки для юнацтва і покликаний допомагати як митцям-початківцям, так і всім зацікавленим у мистецтві.

У межах артцентру діє виставкова зала. Окреме приміщення займає «Артштудія». Це своєрідний мистецький кабінет, де всі охочі можуть займатися живописом. Тут можна знайти альбоми, фарби, пензлі, мольберти

«Сільська рапсодія», Євген Шаповалов

тощо. Можна скористатися порадами художника щодо створення композиції малюнку, вибору кольору, або ж взяти участь у майстер-класах від відомих художників.

У роботі бібліотечного артцентру передбачені: виставки сучасних художників, артштудії (майстер-класи), артсалони (перегляди фільмів), розмови про мистецтво, мистецькі ініціативи з усіх напрямів, краєзнавчий відеоарт.

Для користувачів, які надають перевагу тихому читанню, облаштовані зручні крісла та підібрана література за мистецькою тематикою.

Артцентр має свій простий і лаконічний логотип – восьмипелюсткову квітку, яка символізує різні напрями діяльності артцентру, а також є елементом дерев'яного декору особняка.

«Взаємодія руху та часу в просторі № 38», Євген Шаповалов

Також в артцентрі створений невеличкий музей з українськими історичними атрибутами, одягом.

З моменту відкриття мистецький проєкт Чернігівської обласної бібліотеки для юнацтва досяг значних результатів в області культури у місті Чернігові.

Попри завершення грантового співробітництва з Українським культурним фондом, проєкт Library Art Center продовжує свій розвиток та потужний темп культурних заходів, організовує мережі фотовиставок молодих чернігівських фотомитців.

Library Art Center співпрацює з театром «АмаТеа», організовує майстер-класи від художників та цікаві лекції від мистецтвознавців. Наприклад, у стінах Центру

відбулася серія занять з малюнка від місцевого митця та викладача Володимира Матвейцева. Задля більшої комфортності процесу навчання було створено дві групи (старшу та молодшу), заняття з якими відбувалися по чергово раз на тиждень.

Важливим аспектом розвитку діяльності Library Art Center є проведення конкурсів з образотворчого мистецтва.

За підтримки **Українського культурного фонду** у 2019 році реалізувався культурологічний **проект «Літературна школа «Цвіт папороті»**. Авторка ідеї та координаторка проекту – Людмила Зіневич, директорка Чернігівської міської ЦБС, координаторка Безкоштовних курсів української мови. Організатори – Чернігівська обласна організація Національної спілки письменників України і Волонтерський рух «Безкоштовні курси української мови».

Головна мета школи – розбудити так званий ген творчості та підвищити рівень літературної майстерності, занурити у середовище письменників.

Навчання у літературній школі «Цвіт папороті» тривало з 1 по 8 липня на базі навчально-методичного центру та міської бібліотеки імені М. Коцюбинського. Навчалися в ній слухачі з різних регіонів України: з Чернігова та області, Києва, Львова, Рівненщини. Для навчання у школі зареєструвалося 35 слухачів. Наймолодшому з них – 13 років, найстаршому – близько 75-и. Серед учнів були як ті, хто тільки пробує себе в літературній творчості, так і люди, які вже мають свої книжки та є переможцями різноманітних літературних конкурсів. Учні школи ознайомилися з теоретичними та практичними аспектами письменницької праці. У програмі школи також були: вечір інтимної лірики на Чернігівському Валі, Літературна галявина на Івана Купала «У пошуках цвіту папороті» в Центральному парку культури

і відпочинку. Провели екскурсії (Чернігів, Сосниця, Седнів) місцями, де творили Коцюбинський, Глібов, Довженко.

Навчали охочих літературній майстерності відомі письменники і поети, літературознавці, видавці, зокрема: Галина Пагутяк, Ірина Старовойт, Володимир Даниленко, Валентина Мастерова та інші знані постаті.

Фінальним акордом проекту стало свято 19 вересня у Чернігівському літературно-меморіальному музеї-заповіднику Михайла Коцюбинського, на якому відбулося представлення виданої в межах проекту антології творів учасників школи, викладачів і слухачів під назвою «Цвіт папороті». Кожен учень школи отримав примірник книжки.

Уже чотири роки Менська ЦРБ та активісти міста успішно поширюють серед місцевих жителів та туристів накопичені знання про історичні та культурні надбання Менщини. Розпочалося все зі створення Менського інформаційного туристичного центру, який діє на базі Менської районної бібліотеки.

Відкриття центру стало результатом співпраці з районною організацією Співки жінок України та участі в реалізації польсько-канадського проекту «Менщина туристична». Організатори та співзасновники «Менщини туристичної» – Вікторія Неруш, Інна Дудко та Віталій Крутий.

За цей час розроблені туристичні маршрути, випущені буклети та гарний яскравий фотопутівник «Менщина: приїдь, побач і закохайся!» (2017). Три роки тому «Менщина туристична» започаткувала тематичні тури. Спершу з'явилися гастротури. Першими внутрішніх туристів прийняли в Синявці, де вчили ліпити крохмальні вареники, а гості записували рецепти. Другий тур під назвою

«У Локнистому – «Горлиця», а екодім – у Гориці» так сподобався туристам, що після появи про нього інформації в інтернеті на організаторів вийшла столична туристична компанія «КолоКрай». Нині з червня по жовтень кілька разів на місяць сюди приїздять групи туристів. Цікавляться турами й ті, хто відпочиває в санаторії «Остреч».

Завдяки «Менщині туристичній» місцеві вчаться зустрічати та розважати туристів: у Стольному запрошує до своєї майстерні гончар Олег Луцук, у Блистові організують катання на конях, у Синявці господині складають цікаве меню й готують оригінальні страви. У Стольному туристів зустрічає дружина священника, роздруковує інформацію про історію церкви, проводить коротеньку екскурсію. З'явилося й підприємство, готове запрошувати гостей на майстер-класи – компанія «ХлібОК».

У 2019 році було реалізовано **проект «Пошук скарбу Гната Сахновського»**. Фінансування проекту здійснювалося за підтримки **Українського культурного фонду**, у якого вдалося виграти грант **в межах програми «Створюємо інноваційний культурний продукт»**.

Програма «Створюємо інноваційний культурний продукт» спрямована на створення умов для культурного самовираження шляхом творення інноваційного конкурентоспроможного культурного продукту.

Культурним продуктом у рамках програми є творчий та інтелектуальний результат людської праці в процесі культурної діяльності, творення якого направлено на сприяння розвитку культурної галузі. Обов'язковими ознаками культурного продукту в рамках цієї програми є інноваційність та конкурентоспроможність

Ініціатором та автором ідеї стала «Менщина туристична», підтримали та допомагали впроваджувати проект сектор культури і туризму Менської РДА та Менська районна бібліотека. Над наповненням історичним та краєзнавчим матеріалом гри працювала ініціативна група у складі Дмитра Казімірова, Алли Бикової, Віталія Крутого.

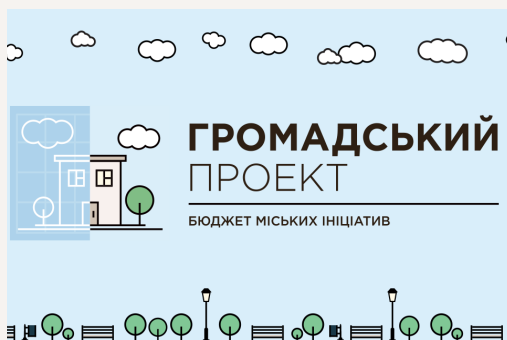
У межах проєкту було розроблено та надруковано 1000 пр. дитячих розмальовок із зображенням історичних місць, постатей, сучасних об'єктів Менщини та 100 пр. настільної краєзнавчої гри «Пошук скарбу Гната Сахновського» (ігрове поле, фішки, кубики, картки із запитаннями та завданнями, інструкція з правилами гри та правильні відповіді на запитання); мобільний додаток до гри з однойменною назвою, який допоможе шукати правильні відповіді на запитання.

Розмальовки розповсюджувалися безкоштовно, їхні ескізи розміщені для вільного доступу та завантаження в інтернеті.

Кожен навчальний заклад та бібліотечна установа отримали примірник гри, завдяки чому діти та дорослі вивчатимуть на уроках і в позаурочний час історію рідного краю.

Презентація проєкту відбулася 12 липня в Березні.

БЮДЖЕТ УЧАСТІ

З історії

Модель «бюджету участі» виникла у 1987 році. Протягом 10 років вона тестувалася у різних містах Бразилії. У 1997–2000 роках ідея участі громадян у розподілі бюджетних коштів поширилася Латинською Америкою, а з 2000 року – досягла країн Північної Америки, Європи, Африки, Азії та Австралії.

В Україні вперше бюджет участі було впроваджено у 2015 році в трьох містах: Чернігові, Черкасах та Полтаві

У 2018/2019 роках завдяки проектам громадської участі Чернігівська центральна бібліотека для дітей імені О. П. Довженка, бібліотека-філія № 8 Чернігівської міської ЦБС та Макошинська філія краєзнавчо-інформаційний центр Менської ПБ реалізували свої проекти.

Бюджет участі – демократичний процес, який надає можливість кожному жителю брати участь у розподілі коштів місцевого бюджету через створення проектів для покращення міста/ОТГ та/або голосування за них.

Будь-який житель міста/ОТГ може подати проект, пов'язаний з покращенням життя в місті/ОТГ, взяти участь у конкурсі, перемогти в голосуванні і спостерігати за тим, як його проект реалізують в рамках бюджету

10 вересня 2018 року на базі Чернігівської центральної бібліотеки для дітей імені О. П. Довженка створено *«Мінімузей Олександр Довженка в Чернігові»*.

Цей просвітницький проект реалізований у межах бюджету участі (2017) Чернігівської міськради. Мінімузей виконує важливу просвітницьку функцію – популяризує українську літературу і залучає молоде покоління до пізнання геніальної особистості нашого земляка Олександра Довженка.

Бюджет участі проекту – 94 420 грн. Ініціатива створення належить Ніні Власенко, тодішній очільниці міської ЦБС. Дизайном займалося агентство «Студія 82» Романа Савчука. Координатор проекту – бібліотекарка Людмила Хомич.

Відкриття мінімузею сприяє формуванню у молодого покоління національної свідомості, розповсюдженню знань, забезпечить духовну єдність поколінь. В експозиції музею – твори Довженка та їхня критика, книги про нього тощо. На одній зі стін кімнати розміщена біографія Довженка у фотографіях, на іншій – три колажі розміром метр на метр, що відображають творчість Олександра Петровича. Кожен колаж розповідає про один із напрямів його діяльності – як кінорежисера, художника і письменника. Також представлена «Мобільна бібліотека», де за допомогою QR-коду можна безкоштовно на смартфон завантажити книжки та фільми нашого видатного земляка.

Крім того, відвідувачів музею очікують: розгорнута експозиція матеріалів про життя та творчість О. Довженка, інсталяція Довженківської хати, показ фільмів режисера, Довженківські читання, фотовиставки, творчі дискусії, майстер-класи, скайп-конференції з відомими митцями України.

«Міні-музей Олександра Довженка в Чернігові» доступний для всіх категорій громадян та гостей міста.

15 листопада 2019 року в мікрорайоні Шерстянка відкрилася перша загальнодоступна громадська медіатека. Вона знаходиться у бібліотеці-філії № 8 Чернігівської міської ЦБС.

Громадська медіатека – це виконання **проєкту бюджету участі «Міська Медіатека на Шерстянці: територія креативного навчання, спілкування та дозвілля громади»**, який став 2018 року одним із переможців серед малих проєктів.

Автор проєкту – бібліотекар цієї філії Олена Пилипенко. За її словами, ідея полягає в тому, щоб поєднати бібліотеку та інтерактивний мультимедійний простір, створивши таким чином сучасне середовище для спілкування, навчання

та розвитку творчих здібностей громади. Важливо, щоб це було громадське місце з безкоштовним доступом. Перед написанням проєкту Олена Пилипенко разом з колегами вивчала те, які є медіатеки в інших містах України і як вони працюють. Кошторис цього проєкту – близько 250 тис. грн.

У нововідкритій медіатеці можна користуватися комп'ютерами, електронними книгами, грати в ігри в окулярах віртуальної реальності, влаштовувати спільний перегляд кінофільмів на великому екрані.

У Макошинській філії краєзнавчо-інформаційному центрі наприкінці 2019 року відбулося відкриття оновленого сучасного простору.

Це стало можливим завдяки перемозі у проєкті громадської участі. Тепер користувачі бібліотеки мають безкоштовний доступ до інтернету, вільну зону WI-FI. Придбана комп'ютерна техніка, кольоровий принтер, проектор та екран. Затишку та комфорту додали м'які меблі. На читачів чекають новенькі книжки, а для дітей та молоді ще й різноманітні настільні ігри.

Керівник проєкту – Людмила Леонтієва, ідейний натхненник – громадський діяч Микола Охонько.

РОЗРОБКА КУРСУ НА ЗМІЦНЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ (ПУЛЬС)

Проект «Розробка курсу на зміцнення місцевого самоврядування в Україні» (ПУЛЬС) – спрямований на створення сприятливого середовища для впровадження децентралізаційної реформи в Україні, зміцнення місцевого самоврядування, поглиблення демократичних процесів розвитку територіальних громад та стабільності держави.

Донор – Агентство США з міжнародного розвитку USAID.

Виконавець – Всеукраїнська асоціація органів місцевого самоврядування Асоціація міст України (АМУ) за участі 24 регіональних відділень АМУ

Ніжинська центральна міська бібліотека ім. М. В. Гоголя спільно з ГО «Створімо майбутнє разом» (директор Євгеній Коваленко) взяли участь у конкурсі проектних заявок та стали грантерами проекту «ПУЛЬС.

«ПЕРЕЗАВАНТАЖЕННЯ 3.0», який діє в межах проекту «Розробка курсу на зміцнення місцевого самоврядування в Україні» (Пульс). Проект впроваджує Асоціація міст України у співпраці з Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) за фінансової підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID).

27 та 28 лютого 2019 року в місті Києві відбувся Всеукраїнський тренінг для грантерів проекту, в якому взяли участь 150 представників 71 громади з 17 областей України. Ніжин представляли методистка Ніжинської міської ЦБС Наталія Пономаренко та директор ГО «Створімо майбутнє разом» Євгеній Коваленко.

Грантери мали змогу не просто отримати інформацію, а й здобути знання та навички у використанні ІТ-технологій, роботі з молоддю, залученні ЗМІ, співпраці з владою. Усі учасники отримали Сертифікат амбасадора з питань децентралізації.

Учасники тренінгу працювали у різних групах під керівництвом провідних тренерів та фасилітаторів. Експерти проєкту (заступник директора проєкту «ПУЛЬС» Асоціації міст України Наталя Лазаренко, аналітик Асоціації міст України Людмила Мозгова, директор стратегічного планування та європейської інтеграції Міністерства культури України Ярослав Петраков) ознайомили учасників тренінгу з інструментами місцевої демократії: громадськими слуханнями, місцевими ініціативами та громадськими радами.

Команда бібліотекарів та ГО «Створімо майбутнє разом» впроваджує завдання проєкту в Ніжині. Участь у проєкті сприяє поінформованості громадян про реформи їхній вплив на повсякденне життя; покращить доступ до публічної інформації.

ІНШІ ПРОЄКТИ

У 2018 році Новгород-Сіверська ЦРБ взяла участь у проєкті «Кіноклуб. Всеукраїнська мережа» та отримала замовлені для безкоштовного перегляду легальні версії фільмів для дітей.

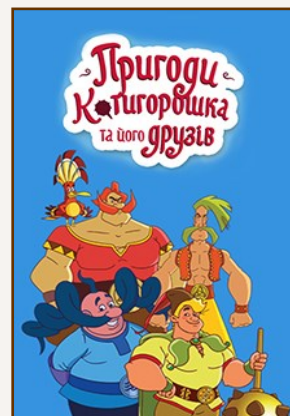
Проєкт «Кіноклуб. Всеукраїнська мережа» створений з метою розвитку кіноклубного руху в Україні та популяризації мистецтва кіно. Його орієнтовано на широку глядацьку аудиторію – зокрема в невеликих містах та селах, в яких немає можливості влаштувати кінотеатральні покази.

Проєкт «Кіноклуб. Всеукраїнська мережа» та щорічний міжнародний фестиваль мистецтва кіно для дітей та підлітків «Чілдрен Кінофест» пропонують легальні покази фільмів з програми фестивалю. До програми увійшли дитячі ігрові та анімаційні фільми, створені як українськими, так і закордонними митцями. Важливо, що усі представлені картини озвучені українською.

Кіноклубний фестиваль «Українське дитяче кіно» проводиться завдяки компанії «Артхаус Трафік» за підтримки Державного агентства України з питань кіно та Фестивалю фільмів для дітей та підлітків «Чілдрен Кінофест».

Перший показ анімації для найменших «Міні та комашки» данського режисера Янніка Хаструпа відбувся у читальному залі центральної районної бібліотеки. Наступні покази кінофільмів відбувалися протягом грудня-січня.

Діти переглянули мультфільми «Великий злий Лис та інші історії», «Котигорошко», пригодницький фільм для підлітків «Іван Сила» та інші.

Наприкінці 2019 року Фундація Дарини Жолдак у партнерстві з ВГО Українська бібліотечна асоціація запропонували бібліотекам України взяти участь у **проекті з розвитку читання «Як приборкати Книжкозавра»**. До участі в проекті долучилися бібліотеки Новгород-Сіверської ЦБС.

«Як приборкати Книжкозавра» – це літературно-ігровий практикум Фундації Дарини Жолдак, створений для проведення групових занять з дітьми різного віку в бібліотеках. Практикум містив готові плани проведення занять з розвитку читання з додатковими матеріалами, якими можна послуговуватись у щоденній роботі з дітьми, та складався з чотирьох блоків вправ: «Українські письменники», «Лексичний тиждень», «Creative Writing», «Цивілізаційний тиждень».

Діти розгадували мовні загадки, ребуси, грали зі словами, намагалися скласти речення, віршики. За умовами проекту, бібліотеки звітували про проведення практикумів. Бібліотеки-учасниці отримали скриню дитячих книжок.

Українська благодійна організація «Фундація Дарини Жолдак» – фонд, що реалізує проекти з популяризації читання, розвитку української мови, культури та мистецтва. Фундація заснована 4 жовтня 2012 року.

Мета Фундації Дарини Жолдак – створювати та підтримувати освітні та культурні проекти для дітей та підлітків від великих міст до найвіддаленіших селищ.

Дарина Богданівна Жолдак – відома арткритикиня, мистецтвознавиця, галеристка і кураторка проектів у Мистецькому Арсеналі. Раптова смерть 30-річної Дарини Жолдак вразила її родину та мистецьку громаду України. Щоб продовжити її справу з популяризації української культури та мистецтва, чоловік Дарини Жолдак, Андрій Федорів, через рік після смерті дружини заснував Фундацію Дарини Жолдак

У 2018 році Чернігівська обласна бібліотека для дітей у відділенні денного стаціонару міської дитячої поліклініки № 2 відкрила **«Книжкову шахівню»**, долучившись до **всеукраїнського соціального проекту**, ідея якого належить дитячій письменниці Євгенії Пірог.

Євгенія Олександрівна Пірог – письменниця і громадський діяч, автор і куратор Всеукраїнської ініціативи «Додай читання», автор книжок для дітей: «Хлопчик Вітерець та Золота Планета», «Астронавти з Великої Росяної», «Кіт Мarmor та різдвяні пряники» та ін. У 2012 році започаткувала масове впровадження благодійних мінібібліотечок «книжкові шпаківні», які прихильники руху виготовляють та встановлюють у громадських місцях для вільного користування книжками за принципом «почитай – поверни – подаруй» книгу

Суть проекту полягає в тому, що книжки не повинні лежати на полицях. Місце книг – у дитячих руках і думках! Діти можуть брати ці книжки, читати й повертати знову для того, щоб усі охочі могли ними скористатися.

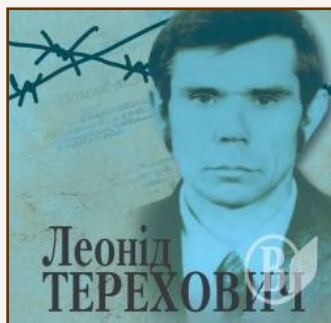
На урочистому відкритті «Книжкової шпаківні» Чарівниця разом із бібліотечним Котом Кексом розважали дітлахів іграми, конкурсами, дотепними жартами та ознайомлювали з незвичайними книгами. Не обійшлося і без приємних сюрпризів – усіх присутніх порадували веселі різнокольорові шпаки й подарунки від бібліотеки. Такі проекти створюють нове креативне книжкове середовище, розширюють можливості дітей вільно долучатися до читання, розвивають цікавість до книг і привертають увагу до бібліотеки.

Чернігівська обласна бібліотека для дітей у 2019 році в межах проекту *«Інформаційна підтримка ЄС – бібліотекам для дітей та юнацтва в Україні»* поповнила свої книжкові фонди новою літературою, тепер тут діє куточок Європейського Союзу «ЄС на книжковій полиці». Яскраві та змістовні матеріали, надані громадською організацією «Молодіжна альтернатива», представлені в читальному залі відділу обслуговування учнів 5-9 класів.

Відтепер у користувачів бібліотеки є можливість отримувати нові знання про країни Європи, Європейський Союз, його історію та сучасність, європейські цінності, принципи та можливості, які надає ЄС українцям. Такі ж євро-куточки отримали всі дитячі бібліотеки Чернігівської області.

ВЛАСНЕ БІБЛІОТЕЧНІ ПРОЄКТИ

Сновська центральна бібліотека за підтримки міської ради та відділу культури і туризму започаткувала щорічний *літературний конкурс патріотичної поезії імені Леоніда Тереховича* з врученням переможцям грошової премії Сновської міської ради.

Конкурс проводиться з метою формування патріотичних почуттів до Батьківщини, відданості своєму народу, гордості за національну історію і культуру; підтримки поетично обдарованих людей; увічнення пам'яті Леоніда Тереховича, поета з села Кучинівка Сновського району.

Основним завданням конкурсу є формування громадянина-патріота, виявлення обдарованих людей та стимулювання їх до творчості патріотичного спрямування; популяризація поезії Леоніда Тереховича.

Конкурс відкритий. Загальне керівництво здійснює Сновська центральна бібліотека.

Згідно з умовами в конкурсі можуть брати участь усі охочі віком від 18 років. Для цього необхідно подати власний поетичний твір (у друкованому чи електронному варіанті), який відповідатиме меті та завданням конкурсу. Максимальна кількість поданих поезій – 3 від одного автора.

До кожної конкретної роботи має бути додана заявка на участь у конкурсі встановленого зразка.

Проводиться конкурс у 2-х категоріях: від 18 до 35 років, від 36 і старші.

У 2019 році в Чернігівській міській бібліотеці ім. М. М. Коцюбинського почав функціонувати новий **проект «Дискусійна платформа»**. Перше засідання Дискусійної платформи «Релігійні аспекти інформаційної війни» відбулося 15 березня у читальній залі бібліотеки. В межах діяльності проекту пройшли заходи: «Релігійний фактор

в інформаційних війнах» за участю президента Центру релігієзнавчих досліджень та міжнародних духовних стосунків, колишнього політв'язня ДНР Ігора Анатолійовича Козловського; «Вчені українці, які змінили світ» за участю віцепрезидента Українського фізичного товариства, професора Василя Шендаровського.

Наприкінці 2019 року в Чернігівській міській бібліотеці ім. М. М. Коцюбинського з'явився Центр поліської автентики. Ініціатива створення Центру належить директорці Чернігівської міської ЦБС Людмилі Зіневич.

Цей проєкт поєднує збереження, дослідження, популяризацію українського автентичного одягу, прикрас, предметів побуту. Він має стати не лише привабливим туристичним об'єктом, але й допомагатиме зберігати унікальні зразки традиційної матеріальної та духовної культури Чернігівщини.

Музейні експонати поділяються на три основні експозиційні розділи: «Український старовинний костюм», «Предмети домашнього вжитку та побуту», «Український рушник».

Центр займатиметься не лише музейною діяльністю, а й реконструюватиме традиційні обряди з українською музикою та традиційними українськими стравами, проводитиме майстер-класи народних ремесел, створюватиме тематичні фотозони, виставкові експозиції. Планує знайомити місцеву громаду з традиціями та звичаями свого регіону, особливостями поліського строю, вишивки, зав'язування хусток, розписування писанок, стравами.

9 грудня 2019 року в Чернігівській центральній дитячій бібліотеці імені О. П. Довженка розпочала роботу *театральна студія*. На заняттях діти вчилися

володіти своїм тілом та виконували різні вправи, які допомагають вільно рухатися та сприяють розвитку мовного апарату. Керівник студії – актор Чернігівського академічного драматичного українського театру імені Т. Г. Шевченка Борис Великий.

Городнянська ЦБ у межах програми *«Подорожуємо рідним краєм разом з бібліотекою»* проводить краєзнавчі екскурсії містом «Щиру любов збережем до міста над Чибрижем». Бібліограф-краєзнавець пропонує пішохідну екскурсію Городнею, яка супроводжується цікавою розповіддю про історію міста, визначні місця та відомих земляків.

У 2020 році бібліотеки області у зв'язку з ситуацією, яка склалася в Україні та світі через COVID-19, активно впроваджували в роботу нові та креативні бібліотечні онлайн-проекти. Головне завдання цих проектів полягало в утриманні зв'язку з користувачами, створенні інформативного контенту.

Так, до Всеукраїнського дня бібліотек Прилуцька міська бібліотека ім. Л. Забашти презентувала **фотопроект «Перевтілення»** – творчий тандем фотомисткині Юлії Потіпаки та бібліотекарів міста. На світлинах – портрети прилуцьких бібліотекарок, які зуміли перевтілитись в образи героїнь відомих картин світових художників, тому назва виставки «Перевтілення» влучно висвітлює ідею задуму.

В експозиції представлені 12 фотокопій відомих картин і 12 творчих перевтілень. Серед них:

• у центрі виставки відома картина Бориса Кустодієва «Купчиха за чаєм» (перевтілення Тетяни Бабенко)

• «Дівчина з перловою сережкою» Яна Вермеєра (перевтілення Валентини Салової)

• • • • •
• «Королева Антуанетта» Елізабет Віже-Лебрен (перевтілення Тетяни Харченко)

• «Парижанка» Олександра Дейнеки (перевтілення Євгенії Гнатів)

• «Портрет елегантної дами» Едуардо Тофано (перевтілення Ніни Горбань)

• «Портрет Софі Арну» Жан-Батіста Грьоза (перевтілення Валентини Салової) та ін.

Окремою родзинкою проекту стало додавання книги до сюжетів картин.

Прилуцька центральна міська бібліотека ім. Л. Забашти, аби тримати зв'язок із користувачами, реалізувала проєкт «Бібліотека-онлайн». Бібліотекарі розробили графік онлайн-діалогів з прилучанами, які перебувають далеко за межами міста, країни, які славлять Прилуки своїми здобутками, перемогами, успіхами, і почали вести з ними перемовини.

Аби більше інформувати користувачів про проєкт, бібліотекарі публікували анонси про онлайн-діалоги у прилуцьких групах соцмереж.

Загалом провели 25 цікавих діалогів на найрізноманітніші теми. До розмов онлайн підключалися не лише жителі Прилук, а й користувачі з Києва, Вінниці, Черкас.

До онлайн-діалогів запрошували:

• викладача педколеджу ім. І. Франка *Валерія Іштукіна* із розповіддю про сайт Любові Забашти, який створили студенти коледжу і який став переможцем Всеукраїнського конкурсу «Літературна візитка краю»;

• еколога *Юрія Скибу*, який розповів про екологічний стан Прилуччини;

• акробата-еквілібриста цирку дю Солей *Юрія Шавро*, який проживає в Німеччині понад 20 років;

Вікторія Маловсітна

• ведучу на телеканалі «Україна 24» *Вікторію Маловсітню*;

• чернігівського екскурсовода *Ервіна Мідена*, онлайн-екскурсія «Чернігівськими місцями Володимира Мономаха» якого набрала понад 13 тисяч переглядів;

• айтишника з Києва, прилучанина, члена Національної збірної України з історичного середньовічного бою, бійця клубу TAURUS і неодноразового учасника Чемпіонату Світу із ІСБ «Битва Націй» *Мирослава Тихановського*;

• режисерку київського молодіжного театру «Фантазія+» *Тетяну Погребняк*;

• українську письменницю, члена НСПУ *Анну Багряню*, яка проживає в Болгарії;

Катерина Варченко

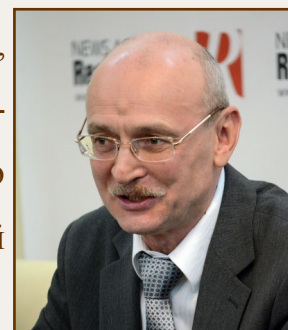

Ервін Міден в ефірі «Сніданку 1+1»

• *Анну Денісевич*, випускницю Гарвардського університету, білоруску, яка проживає в Бостоні. Анна має українське коріння, знає Прилуки і береже дитячі світлиці, де ще функціонують старі міські фонтани, а площа не вимощена плиткою;

• *Катерину Варченко*, українську акторку театру і кіно;

• ініціатора створення і співзасновника ГО «Вікімедіа Україна», українського громадського діяча у галузі інформаційно-комунікаційних технологій, культури та освіти, генерального директора Асоціації підприємств інформаційних технологій України *Юрія Пероганича*.

Юрій Пероганич

Організовували і тематичні зустрічі, присвячені якимось датам календаря.

Так, до Дня вишиванки провели онлайн-зустріч із мисткинею із Ніжина, членом НСХУ *Євгенією Липовецькою*, яка неодноразово відвідувала Прилуки і презентувала тут свої роботи, а минулого року була членом журі міської літературно-мистецької премії імені Любові Забашти.

До Дня Європи відбувся діалог «На перехресті доріг України і Європи» із доктором наук з державного управління, професоркою, завідувачкою кафедри суспільного

Лілія Гонюкова

розвитку і суспільно-владних відносин Національної академії державного управління при Президентові України *Лілією Гонюковою*.

Це далеко не повний перелік гостей онлайн-діалогів.

Проект «Бібліотека-онлайн» став успішним інформаційним проектом. На 10 липня 2020 року діалоги у записі переглянули 31 тис. 138 користувачів мережі Інтернет. Про рейтинг і цікавість проекту свідчать схвальні коментарі відвідувачів, цікаві успішні гості проекту, які можуть стати прикладом для наслідування чи новими друзями у віртуальному чи в реальному світі.

Семенівська ЦБ у цьому році започаткувала новий проєкт – *бібліозустрічі «Ви + Ми = бібліОПТЕКА»*, які проходять неподалік книгозбірні щоп'ятниці.

Мета проєкту – ознайомити містян з новою літературою та періодичними виданнями, популяризувати книгу та читання.

Для зустрічей готуються спеціальні рекомендаційні списки: «Новинки на наших полицях», «А жінка в світ приходить для любові», «Письменник з мужнім і чутливим серцем», «Письменники Чернігівщини» тощо.

З нагоди святкування Дня захисника України і Дня українського козацтва Семенівська ЦБ запросила жителів Семенівської ОТГ, небайдужих до поетичного слова та патріотичного духу, взяти участь у поетичному **онлайн-конкурсі «Нам Україна вище над усе!»**.

Конкурс тривав з 2 по 14 жовтня 2020 року.

Щоб подати заявку на участь, потрібно було опублікувати свій авторський вірш у соцмережі «Фейсбук» у групі «Семенівська центральна районна бібліотека» з поміткою **#конкурс#НамУкраїнавищенадусе!#**

Переможці визначались за результатами онлайн-голосування (за кількістю вподобань). Учасники конкурсу, які отримали найбільшу кількість голосів і зайняли призові місця, отримали призи.

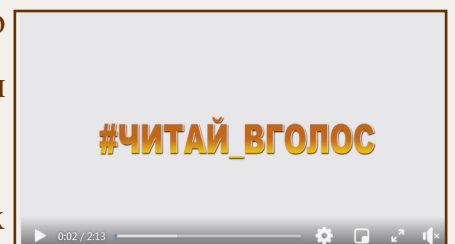

Вірш «Я – гість планети»,
читає С. Милько

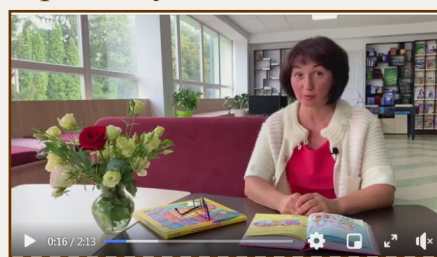
Також Семенівська ЦБ започаткувала **проект «Семенівщина читає»**. Побачило світ уже понад 20 випусків. Усі випуски можна знайти в соцмережі «Фейсбук» у групі «Семенівська центральна районна бібліотека».

У Менській ПБ, у зв'язку з кризовою ситуацією через коронавірусну хворобу (COVID-19), виникла ідея проведення **акції «Читання вголос корисне дитині і дорослим»**.

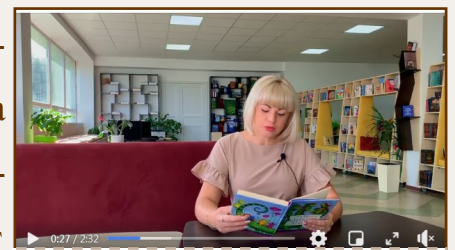

Мета акції – популяризація книги і читання в умовах карантину.

Уривок з книжки «Дивовижні історії для дівчаток» читала педагог
Н. Петровська

Читають уривки із книжок, що знаходяться у фондах Менської ПБ, відомі люди Менщини. Серед них: редакторка інтернет-видання «Менщина», представники Менської молодіжної ради, директор місцевого центру з надання безоплатної вторинної допомоги, викладачка

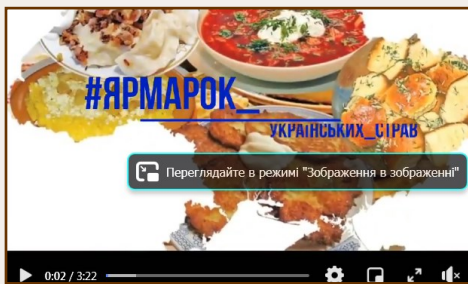

Уривок з книги Лесі Ворониної «Таємниця пурпурової планети» зачитала начальниця відділу освіти
І. Лук'яненко

музичної школи, настоятель Української греко-католицької церкви в місті Чернігові, головний спеціаліст відділу освіти, сім'ї, молоді та спорту РДА, директорка магазину «Смак», завідувач сектору молоді та спорту Менської міської ради, заступниця начальника загального відділу міськради,

начальниця відділу культури, начальниця відділу освіти, директорка Менської філії Чернігівського обласного центру зайнятості та ін.

Користувачі та друзі бібліотеки заслухали фрагменти книжок: Р. Распе «Пригоди барона Мюнхаузена», А. Кокотюхи «Таємниця підводного човна», А. Ліндгрена «Пеппі Довгапанчоха», Б. Ферреро «365 коротких історій для душі», С. Гридін «Відчайдушні», М. Сердюк «Коко Шанель», Л. Денисенко «Усміхаки», І. Панасова «Валерій Лобановський», І. Панасова, М. Рубан «Кузьма Скрябін», Ю. Чаповецького «Пригоди шахового солдата Пешкіна» та ін.

Щедрий та гостинний господар – це унікальна риса українського національного характеру. Українська кухня – смачна та корисна для здоров'я, славиться давньою історією та різноманітністю. Аби дізнатися, що ж готували у селах Менської ОТГ, публічна бібліотека започаткувала *проект «Ярмарок українських страв»*.

Щосереди бібліотекарі та користувачі філій знайомлять з рецептами приготування страв. Відео викладають у групі «Менська публічна бібліотека» у соціальній мережі «Фейсбук».

З відвідувачами та друзями сторінки уже поділилися секретами приготування: крохмальних вареників (від клубу за інтересами «Господарочка» Синявської філії);

вареників на пару (від завідувачки Куковицької філії Марії Гливчак); запеченого ляща (від завідувачки Блистівської філії Ірини Сироїд); смажених пиріжків на картопляно-

му відварі (від Макошинської філії краєзнавчо-інформаційного центру); запашних пирогів (від Фаїни Голенок, завідувачки Дмитрівської філії); картопляної бабки (від завідувачки Слобідської філії Тетяни Мазко);

рибних страв (від завідувачки Ушнянської філії Ірини Євтушенко); смачних «маторжеників» (від завідувачки Семенівської філії Людмили Дубини); тушкованих огірків з м'ясом (від киселівських господинь) тощо.

ДЖЕРЕЛА

1. Вечерська Г. М. «ЄС на книжковій полиці» у Чернігівській обласній бібліотеці для дітей / Галина Миколаївна Вечерська // Euroquiz. Бути разом! / розробка: Potarov development. – Електрон. текст. та зображув. дані. – Чернігів, 2019, 6 черв. – Режим доступу: <https://bitly.su/IyeA> (дата звернення: 10.12.2020). – Назва з екрана.
2. Відкрилася «Книжкова шпаківня» // Деснян. правда. – 2018. – 8 берез. – С. 7.
3. Горбань Н. «Бібліотека-онлайн»: проект МЦБ ім. Л. Забашти про прилучан і для прилучан / Ніна Горбань // Прилуччина. – 2020. – 29 жовт. – С. 5.
4. Єкименко О. Ніжинські грантери вчилися зміцнювати місцеве самоврядування / Олена Єкименко // Нежатин : новини та дошка оголошень Ніжина. – Електрон. текст. та зображув. дані. – Ніжин, 2019, 5 берез. – Режим доступу: <https://cutt.ly/phYpVuW> (дата звернення: 10.12.2020). – Назва з екрана.
5. Костюкова Т. На кінопоказ – до центральної районної бібліотеки! / Тетяна Костюкова // Сівер. край. – 2019. – 12 груд. – С. 1.
6. Костюкова Т. «Як приборкати Книжкозавра» / Тетяна Костюкова // Сівер. край. – 2019. – 26 груд. – С. 4 : фот.
7. Марченко В. «Дискусійна платформа» запрацювала у Чернігові / Віктор Марченко // Суспільний кореспондент : інформаційно-аналітичне, правове та різножанрове видання. – Електрон. текст. та зображув. дані. – Чернігів, 2019, 17 берез. – Режим доступу: <https://bitly.su/9vBc2Mc> (дата звернення: 10.12.2020). – Назва з екрана.
8. Міні-музей Олександра Довженка в Чернігові // Громадський проект : платформа реалізації ідей для покращення твого міста. – Електрон. текст. дані. – Чернігів. – Режим доступу: <https://cutt.ly/ZhYP340> (дата звернення: 10.12.2020). – Назва з екрана.
9. На Менщині розпочалася кампанія з презентації продукції, виготовленої у рамках реалізації проекту «Пошук скарбу Гната Сахновського» // Менська районна державна адміністрація : офіційний сайт. – Електрон. текст. та зображув. дані. – Мена, 2019, 15 лип., 08:44. – Режим доступу: <https://bitly.su/nC8H9> (дата звернення: 10.12.2020).
10. Перша загальнодоступна громадська медіатека відкрилася в Чернігові на «Шерстянці» / пресслужба Чернігівської міської ради // Офіційний вебпортал

Чернігівської міської ради. – Електрон. текст. та зображув. дані. – Чернігів, 2019, 15 листоп. – Режим доступу: <https://bitly su/Wwx F> (дата звернення: 10.12.2020). – Назва з екрана.

11. Про нас // Український культурний фонд ; розробка Elementagency. – Електрон. текст. дані. – Київ. – Режим доступу: <https://ucf.in.ua/p/about> (дата звернення: 10.12.2020).

12. Проект «Мандрівний поетичний бібліопростір А+» від Українського культурного фонду в Куликівці // Куликівська громада / розробка порталу: «Метастудія». – Електрон. текст. та зображув. дані. – Куликівка, 2019, 27 лип., 22:51. – Режим доступу: <https://bitly su/4Q2nm TL5> (дата звернення: 10.12.2020). – Назва з екрана.

13. Сидорова В. «Туристичний здвиж» на Менщині / Вікторія Сидорова // Менська районна державна адміністрація : офіційний сайт. – Електрон. текст. та зображув. дані. – Мена, 2019, 1 жовт., 09:50. – Режим доступу: <https://bitly su/nC8H9> (дата звернення: 10.12.2020).

14. Терещенко О. Чернігівська літературна школа «Цвіт папороті» вручила сертифікати своїм першим випускникам / Олена Терещенко ; фото Олена Куннова // Чернігівський Формат : інформаційно-аналітичне видання міста Чернігова. – Електрон. текст. та зображув. дані. – 2019, 8 лип., 13:25. – Режим доступу: <https://bitly su/j9Sb> (дата звернення: 10.12.2020). – Назва з екрана.

15. У Чернігові відкрили безкоштовний музей Олександра Довженка // Укрінформ : мультимедійна платформа іномовлення України / дизайн сайту: студія «Lасопіса». – Електрон. текст. та зображув. дані. – Київ, 2018, 10 верес., 13:04. – Режим доступу: <https://bitly su/rplK1> (дата звернення: 10.12.2020). – Назва з екрана.

16. Увага конкурс! // Сновська централізована бібліотечна система : сайт ; дизайн та розробка: Dialog WebDesign GmbH. – Електрон. текст. дані. – Сновськ, 2018, 14 трав. – Режим доступу: <https://cutt.ly/JhYDvc1> (дата звернення: 10.12.2020). – Назва з екрана.

17. Чернігівські й ніжинські поети обмінювались досвідом / Чернігівська обласна універсальна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка // Mynizhyn.com : головний портал Ніжина. – Електрон. текст. та зображув. дані. – Ніжин, 2019, 24 черв., 15:07. – Режим доступу: <https://bitly su/FEiE> (дата звернення: 10.12.2020). – Назва з екрана.

•••••
18. Чичкан С. У Макошинській бібліотеці відкрили сучасний простір / Світлана Чичкан // Менщина : інтернет-видання Менської громади. – Електрон. текст. та зображув. дані. – Мена, [2019]. – Режим доступу: <https://bitly.su/FkBfZE> (дата звернення: 10.12.2020). – Назва з екрана.

19. Шерстянка з медіатекою // Новий Чернігів : телеканал. – Електрон. текст. та відеодані. – Чернігів, 2019, 15 листоп. – Режим доступу: <https://bit.ly/2up40TR> (дата звернення: 10.12.2020). – Назва з екрана.

ЗМІСТ

Передмова.....	2
Український культурний фонд.....	3
Бюджет участі.....	10
Розробка курсу на зміцнення місцевого самоврядування в Україні.....	13
Інші проекти.....	15
Власне бібліотечні проекти.....	18
Джерела.....	26